

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ทุกคนเกิดมาต้องอยู่ภายในสังคม สังคมแห่งแรกของมนุษย์ คือ ครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยสังคมแรกที่มนุษย์เป็นสมาชิก ครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก โดยครอบครัวทุกคน ครอบครัวมีหัวหน้าเป็นผู้ดูแลคุ้มครองบุคคลในครอบครัวและกำหนดกฎเกณฑ์ให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติ สมาชิกในครอบครัวต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่หัวหน้าครอบครัวกำหนดไว้ ขณะเดียวกันหัวหน้าครอบครัวก็ต้องดูแลและให้ความคุ้มครองแก่สมาชิกในครอบครัว ความเป็นสมาชิกในครอบครัวถือตามความสัมพันธ์ในทางสายเลือด และการเข้ามาเป็นสมาชิกจากบุคคลภายนอกที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดโดยการสมรสกับบุคคลในครอบครัว

ต่อมาเมื่อสังคมมีความเจริญและขยายตัวมากขึ้น มีการรวมตัวกัน พัฒนาและก่อตั้งขึ้นเป็นประเทศหรือรัฐ โดยมีองค์ประกอบ คือ ดินแดน ประชาชน อำนาจอธิปไตย ผู้ปกครอง ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือรัฐกับประชาชน ในฐานะที่ประชาชนเป็นองค์ประกอบของความเป็นรัฐจึงต้องหาสิ่งที่ใช้เป็นหลักในการกำหนดว่าประชาชนจะเป็นพลเมืองที่อยู่ในสังกัดของรัฐใด ซึ่งก็คือการจัดสรรเอกชนในทางระหว่างประเทศเพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชนในทางการเมือง กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยแผนกคดีบุคคลกำหนดสถานภาพของบุคคลตามความผูกพันอันสืบเนื่องมาจากสิทธิและหน้าที่กับประเทศหรือรัฐ ซึ่งอาจแบ่งสถานภาพของบุคคลได้ดังนี้

ก.คนชาติ (National) ได้แก่ พลเมืองที่ประเทศให้การรับรองว่าอยู่ในการควบคุมของประเทศโดยประเทศจะให้ สัญชาติ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ความเป็นพลเมืองของประเทศนั้น

ข.คนต่างด้าว (Aliens) ได้แก่ บุคคลที่ไม่มีสัญชาติของประเทศที่ตนอาศัยอยู่แต่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศนั้นอย่างชั่วคราว

ค.คนไร้สัญชาติ (Stateless Person) ได้แก่ บุคคลที่ไม่สามารถกำหนดได้ว่าเป็นผู้มีสถานะเป็นสมาชิกของประเทศใด หรือไม่มีประเทศใดรับรองว่าเป็นสมาชิกหรือเคยเป็นสมาชิกของประเทศ คนจำพวกนี้บางครั้งเรียกว่า คนไร้รัฐ ด้วยเหตุว่า ยังคงมีเชื้อชาติที่แสดงเอกลักษณ์ของชนชาติอย่างชัดเจน แต่ชนชาตินั้นขาดองค์ประกอบของความเป็นรัฐ เช่น ไม่มีอาณาเขตที่แน่นอน ขาดอำนาจอธิปไตย ฯลฯ

การแบ่งสถานะของบุคคลโดยอาศัยความผูกพันกับประเทศหรือรัฐนั้น ประเทศหรือรัฐจะให้สัญชาติแก่บุคคลเพื่อแสดงว่าบุคคลมีความผูกพันกับรัฐ โดยบุคคลที่ได้รับสัญชาติจะมีสถานะเป็นคนชาติเมื่ออาศัยอยู่ในดินแดนของรัฐที่ให้สัญชาติ และมีสถานะเป็นคนต่างด้าวในเมื่ออาศัยอยู่นอกดินแดนของรัฐที่ให้สัญชาติ ส่วนคนที่ไม่ได้รับสัญชาติจากประเทศหรือรัฐใด ๆ จะมีสถานะเป็นคนไร้สัญชาติ สัญชาติจึงเป็นสิ่งที่แสดงความผูกพันระหว่างบุคคลกับรัฐ ก่อให้เกิดหน้าที่ซึ่งกันและกัน บุคคลที่ได้รับสัญชาติต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่รัฐเจ้าของสัญชาติกำหนด และบุคคลที่ได้รับสัญชาติมีสิทธิได้รับความคุ้มครองดูแลจากรัฐ การให้ความคุ้มครองดูแลบุคคลที่ถือสัญชาติของรัฐถือเป็นภาระหน้าที่ของรัฐเจ้าของสัญชาติตามที่กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองกำหนดไว้ ภาระหน้าที่ดังกล่าวมีดังนี้

ก. การคุ้มครองระหว่างประเทศ (International Protection)

คือ การที่รัฐเจ้าของสัญชาติเข้าไปทำหน้าที่คุ้มครองบุคคลที่ถือสัญชาติของรัฐหรือทรัพย์สินของบุคคลที่ถือสัญชาติของรัฐที่ได้รับความเสียหายซึ่งเกิดขึ้นในดินแดนของรัฐอื่นตามที่กฎหมายระหว่างประเทศกำหนดไว้ ด้วยเหตุผลว่า รัฐทุกรัฐมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน เมื่อเกิดเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่คนสัญชาติของรัฐจากการกระทำของรัฐอื่น รัฐเจ้าของสัญชาติย่อมมีสิทธิเข้าไปคุ้มครองทั้งนี้อยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า คนสัญชาติของรัฐได้พยายามหาทางเยียวยาแก้ไขความเสียหายตามกฎหมายของรัฐอื่นแล้วแต่ไม่ได้ผลและคนสัญชาติของรัฐได้มาร้องขอความช่วยเหลือจากรัฐเจ้าของสัญชาติที่เรียกกันว่า ความคุ้มครองทางการทูต (Diplomatic Protection) อย่างไรก็ดี เมื่อรัฐเจ้าของสัญชาติเข้ามาใช้สิทธิเรียกร้องความเป็นธรรมแล้ว ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจะกลายเป็นข้อพิพาทระหว่างรัฐต่อรัฐ มิใช่เป็นเรื่องระหว่างคนสัญชาติของรัฐกับรัฐอื่น

การให้ความคุ้มครองระหว่างประเทศเป็นสิทธิของรัฐมีรากฐานมาจากจารีตประเพณีและแนวปฏิบัติของรัฐที่ได้ปฏิบัติอย่างแพร่หลายเป็นเวลายาวนานจนพัฒนาเป็นสิทธิอย่างหนึ่งตามกฎหมายระหว่างประเทศ การให้ความคุ้มครองระหว่างประเทศอาจทำได้หลายรูปแบบทั้งในลักษณะที่เป็นมิตร (Amicable) และในลักษณะที่ไม่เป็นมิตร (Non-Amicable) แต่การคุ้มครองระหว่างประเทศนั้นต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของรัฐอื่นต้องเป็นคนสัญชาติของรัฐที่จะใช้สิทธิดังกล่าว

สัญชาติจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญเพราะมีเหตุผลใดในทางกฎหมายซึ่งรัฐจะให้ความคุ้มครองบุคคลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับตน สัญชาตินับเป็นข้ออ้างที่ทำให้เกิดสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายระหว่างประเทศของรัฐในการเข้าไปป้องกันหรือคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์สินที่ได้รับ

ความเสียหายภายในดินแดนของรัฐอื่น และเป็นสิทธิของรัฐมิใช่เป็นสิทธิของเอกชนเพราะเอกชนมิใช่บุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศจึงไม่มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศ เอกชนมีสิทธิเพียงร้องขอให้รัฐเจ้าของสัญชาติให้ความคุ้มครองทางการทูต และเป็นดุลยพินิจของรัฐที่จะให้คุ้มครองทางการทูตรวมทั้งวิธีการที่รัฐจะใช้ในการให้ความคุ้มครอง โดยบุคคลที่ถือสัญชาติของรัฐไม่มีสิทธิที่จะสละการคุ้มครองทางการทูตเพราะสิทธิดังกล่าวตามกฎหมายระหว่างประเทศถือว่าไม่ใช่สิทธิของเอกชนจึงไม่อาจสละสิทธิได้ ถือเป็นเรื่องของรัฐและรัฐจะเพิกเฉยต่อข้อเรียกร้องของเอกชน หรือแม้เมื่อรัฐได้ดำเนินการเรียกร้องแล้วก็อาจถอนข้อเรียกร้องนั้นได้ เพราะเป็นสิทธิของรัฐเท่านั้น เอกชนจะร้องขอต่อรัฐเจ้าของสิทธิอีกไม่ได้ นอกจากนี้เมื่อรัฐได้รับชดใช้ค่าเสียหายมา รัฐจะชดเชยให้แก่คนที่ถือสัญชาติของตนเท่าใดก็ได้ ถือเป็นดุลยพินิจของรัฐเจ้าของสัญชาติ

ศาลระหว่างประเทศวินิจฉัยในประเด็นการคุ้มครองระหว่างประเทศไว้ดังนี้

คดี Marommat¹ ศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศ (Permanent Court of International Justice) วินิจฉัยว่า การที่รัฐบาลกรีซเข้าดำเนินคดีแทนคนที่ถือสัญชาติของตน ทำให้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศและเป็นข้อพิพาทระหว่างรัฐสองรัฐ ตามหลักพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศถือว่ารัฐมีสิทธิปกป้องคนที่ถือสัญชาติของรัฐที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของรัฐอื่น และการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและผู้เสียหายหมดหนทางที่จะได้รับการชดใช้เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแต่ประการใด การที่รัฐตัดสินใจให้ความคุ้มครองทางการทูตและนำคดีขึ้นสู่ศาลแสดงว่ารัฐได้ใช้สิทธิของตนเพื่อเรียกร้องให้รัฐอื่นเคารพต่อกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐบาลกรีซได้อาศัยข้อเรียกร้องของคนถือสัญชาติของตนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองคนที่ถือสัญชาติของตนในต่างประเทศ ทำให้เกิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียกร้องของรัฐแทนเอกชน เอกชนซึ่งอ้างว่าได้รับความเสียหายจากการกระทำของรัฐต่างประเทศได้เข้ามาร้องขอต่อรัฐเจ้าของสัญชาติเมื่อเอกชนหมดหนทางเยียวยาแก้ไขตามกระบวนการของกฎหมายภายในของรัฐต่างประเทศแล้วเอกชนได้ร้องขอให้รัฐเจ้าของสัญชาติเข้ามาแทรกแซง เมื่อรัฐเจ้าของสัญชาติพบว่าคดีมีมูลและรับดำเนินคดีต่อไปโดยถือว่าเป็นคดีของตน ซึ่งรัฐจะพยายามแก้ไขด้วยหนทางการทูต หากไม่สำเร็จจะมาดำเนินคดีในศาลเพื่อหาความยุติธรรม นับได้ว่าข้อพิพาทเกิดขึ้นเมื่อรัฐบาลของทั้งสองรัฐไม่สามารถตกลงกันได้อย่างแน่นอน

¹ ชุมพร ปิจจุสานนท์, กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล สัญชาติ เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : วิทยุชน, 2549), หน้า 29.

คดี Nottebohm² ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) วินิจฉัยว่า การคุ้มครองทางการทูตและการคุ้มครองโดยอาศัยกระบวนการยุติธรรมเป็นมาตรการในการปกป้องสิทธิของรัฐอย่างหนึ่ง การนำเอาคดีจากเอกชนที่อยู่ภายใต้บังคับของรัฐและการใช้ Diplomatic Protection เป็นการใช้สิทธิซึ่งเป็นของรัฐอย่างแท้จริง

การคุ้มครองทางการทูตเป็นผลจากการที่บุคคลมีสัญชาติของรัฐและเป็นสิทธิของคนที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับความคุ้มครองทางการทูตจากรัฐเจ้าของสัญชาติ โดยรัฐเจ้าของสัญชาติมีสิทธิที่จะปกป้องคุ้มครองคนที่ถือสัญชาติของรัฐตามที่กฎหมายระหว่างประเทศบัญญัติรับรองไว้ มีหลักสำคัญว่าคนที่ถือสัญชาติของรัฐมีสิทธิเพียงร้องขอให้รัฐเจ้าของสัญชาติให้ความคุ้มครองทางการทูตตามข้อพิพาทที่ตนมีอยู่กับรัฐอื่น เมื่อรัฐเจ้าของสัญชาติเข้ามาในคดีแล้วคนที่ถือสัญชาติของรัฐได้รับความเสียหายในเบื้องต้นก็ไม่อาจสละสิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้น การสละสิทธิไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศ หลักการเช่นนี้เป็นที่ยอมรับในทางกฎหมายระหว่างประเทศ เรียกกันว่า Calvo Clause³ มีสาระสำคัญว่า การสละสิทธิเรียกร้องโดยเอกชนตามข้อสัญญาที่ทำกับรัฐย่อมไม่มีผลเป็นการตัดสิทธิของรัฐเจ้าของสัญชาติที่จะใช้ Diplomatic Protection แก่คนที่ถือสัญชาติของตน เพราะ International Protection เป็นสิทธิของรัฐ มิใช่เป็นสิทธิของเอกชนหรือคนที่ถือสัญชาติของรัฐ

ข.การให้คนสัญชาติของรัฐอยู่ในความดูแลของรัฐเจ้าของสัญชาติ

รัฐมีหน้าที่ให้บุคคลที่มีสัญชาติของรัฐเข้าพำนักอาศัยในดินแดนของรัฐ บุคคลจึงมีสิทธิเข้าอยู่อาศัยในดินแดนของรัฐที่ตนถือสัญชาติ ผลของหลักการดังกล่าวทำให้รัฐไม่อาจขับไล่บุคคลที่ถือสัญชาติของตนออกจากดินแดน เพราะการขับไล่คนที่ถือสัญชาติของรัฐออกจากดินแดนเป็นการบังคับให้คนสัญชาติของรัฐเข้าไปอยู่ในดินแดนของรัฐอื่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ หลักการว่า รัฐต้องไม่ขับไล่คนที่ถือสัญชาติของรัฐออกนอกดินแดน และมีหน้าที่ต้องให้บุคคลที่ถือสัญชาติของรัฐเข้าพำนักในดินแดน เป็นหลักเกณฑ์ที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนี้

² จุมพต สายสุนทร. คำอธิบายกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจของรัฐและความคุ้มกันจากเขตอำนาจของรัฐ. (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2538), หน้า 32.

³ จุมพร ปิจจุสานนท์. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล สัญชาติ เล่ม 1., หน้า 30.

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Right)

มาตรา 13

“1. ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายหรือพำนักภายในเขตแดนของรัฐแต่ละรัฐ

2. ทุกคนมีสิทธิเดินทางออกนอกประเทศของตนและกลับเข้ามาในประเทศของตนได้”

หลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นการยอมรับว่า รัฐมีหน้าที่ต้องให้คนที่ถือสัญชาติของรัฐเข้ามาในดินแดน

International Covenant on Civil and Political Right

มาตรา 12 วรรคสี่

“บุคคลไม่อาจถูกกระทำตามอำเภอใจในการถอนสิทธิที่จะเข้ามาในประเทศของเขาเอง” (No one shall be arbitrarily deprived of the Right to enter his own country.)

International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination

มาตรา 5 (a) ii

“รัฐภาคีต้องประกันสิทธิของบุคคลในการเดินทางไปยังประเทศอื่นและเดินทางกลับประเทศของตน โดยไม่มีการกีดกันในเรื่องผิว เชื้อชาติ การถือสัญชาติของบุคคล หรือเหตุผลอื่น ๆ ทางชาติพันธุ์”

Protocol no.4 to the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedom

มาตรา 3

“1. ไม่มีใครถูกขับไล่ไม่ว่าโดยบุคคลหรือมาตรการร่วมกันจากดินแดนของรัฐที่ตนมีสัญชาติ

2. ไม่มีใครถูกถอนสิทธิที่จะเข้ามายังดินแดนที่ตนถือสัญชาติ”

ฉะนั้น หากเกิดความไร้สัญชาติขึ้นก็จะทำให้บุคคลนั้นขาดความสัมพันธ์กับรัฐและไม่ได้สิทธิและความคุ้มครองจากรัฐดังเช่นที่รัฐจัดให้แก่คนที่มีสัญชาติของตน

สำหรับในประเทศไทยยังมีการไร้สัญชาติ สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวมาจากหลักกฎหมายสัญชาติของไทยให้ความสำคัญกับความมั่นคงของประเทศเท่านั้น ไม่คำนึงถึงความถูกต้องเป็นธรรม มักจะอ้างผลประโยชน์และความอยู่รอดของประเทศ ความไม่เหมาะสมทางด้านนโยบายของประเทศในข้อนี้นำมาซึ่งปัญหา ความเดือดร้อนแก่บุคคลที่ต้องเป็นคนไร้สัญชาติเพิ่มมากขึ้น แม้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยสัญชาติเรื่อยมา จนครั้งล่าสุดมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2551 เพื่อแก้ไขหลักการได้สัญชาติไทย โดยการเกิดตามหลักสายโลหิต กำหนดให้บุคคลที่เกิดจากบิดาที่มีสัญชาติไทยแต่บิดาไม่ได้เป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมาย ได้สัญชาติไทย ดังปรากฏจากหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าวว่า “เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ปัจจุบันผู้เกิดในประเทศไทยจำนวนมาก ซึ่งมีบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิด เนื่องจากบิดาไม่ได้สมรสกับมารดาของผู้เกิดหรือมิได้จดทะเบียนรับรองผู้เกิดนั้นเป็นบุตร ... สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยสัญชาติให้เหมาะสมยิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา 7 ที่แก้ไขใหม่ กำหนดว่า

“บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

(1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(2) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง

คำว่า บิดา ตาม (1) ให้ความหมายรวมถึงผู้ซึ่งได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นบิดาของผู้เกิดตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แม้ผู้นั้นจะมีได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาของผู้เกิด และมีได้จดทะเบียนรับรองผู้เกิดเป็นบุตรก็ตาม”

การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเป็นการแก้ไขเฉพาะการได้สัญชาติโดยการเกิดตามหลักสายโลหิต ไม่รวมถึงการได้สัญชาติโดยการเกิดตามหลักดินแดนที่เป็นสาเหตุหนึ่งของการไร้สัญชาติในประเทศไทย

ในปัจจุบันถือว่า สัญชาติเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน แต่อย่างไรก็ดีสัญชาติเป็นเรื่องอำนาจภายในของรัฐที่จะให้แก่บุคคลที่มีองค์ประกอบข้อเท็จจริงครบถ้วนตามที่กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของรัฐกำหนดไว้ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติเพื่อทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางที่จะลดการไร้สัญชาติโดยวิเคราะห์จากอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ.1961 ว่ามีข้อดีข้อเสียอย่างไร และจะนำหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญามาปรับใช้กับประเทศไทยเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ทำการศึกษาเกี่ยวกับการไร้สัญชาติของบุคคลธรรมดาโดยศึกษากฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทย ปัญหาการเกิดการไร้สัญชาติในประเทศไทย แนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องการไร้สัญชาติของไทย

2. ศึกษาหลักกฎหมายสัญชาติของต่างประเทศตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์และซีวิลลอว์ รวมทั้งกฎหมายสัญชาติของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม ญี่ปุ่น ฯลฯ

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการไร้สัญชาติขององค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะองค์การสหประชาชาติ เน้นศึกษาอนุสัญญาต่าง ๆ ที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสัญชาติ

4. แนวทางการวินิจฉัยในประเด็นเรื่องสัญชาติของศาลในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร โดยวิจัยบทความจากวารสารกฎหมาย กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทย กฎหมายสัญชาติของประเทศเวียดนามและของประเทศญี่ปุ่น อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ.1961 และอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสัญชาติ คำพิพากษาศาลระหว่างประเทศและศาลฎีกาของไทย

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

การที่มีปรากฏการณ์ไร้สัญชาติในประเทศไทยแสดงว่ากฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทยมีข้อขัดข้อง จึงควรที่จะตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ของสังคมไทย โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ.1961 ว่ามีส่วนใดของอนุสัญญาฯ สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุง แก้ไขปัญหาการไร้สัญชาติที่ประเทศไทยประสบอยู่ในปัจจุบัน เพื่อวัตถุประสงค์ลดบุคคลไร้สัญชาติที่มีอยู่ในประเทศไทยปัจจุบัน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความหมายและความสำคัญของคำว่า สัญชาติ และการไร้สัญชาติ

2. ทำให้ทราบหลักกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทย และปัญหาการไร้สัญชาติในประเทศไทยรวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาที่ผ่านมา

3. ทำให้ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาการไร้สัญชาติในทางระหว่างประเทศตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาต่าง ๆ โดยวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียและการนำมาปรับใช้ในการแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในประเทศไทย